

Siis näita ust!

konn, vaid miljonid prantslased tormasid oma sutsu saama. Nagu polekski reaktsioonilised prantslased revolutsiooni maaletoojad maailmas ja valmis iga hetk sajaga oma õiguste eest seisma. Kas siis nemand ei soovi isikuvabadusi?

Oli siis küsimus selles, mida öeldi, või et kuidas öeldi? Mis eristab Ansipit Macronist, sõnum oli ju sama? Või peaks Eestis peaminister või president selleks jõuliselt sõna võtma, et laisad massid, kes arvavad, et sügist ja kolmandat lainet ei tulegi, saaksid jalad kõhu alt välja ja end vaktsineerima veetud?

Iga kord, kui ma puutun kokku mõne vaktsineerimisvastase-

ga – tavaliselt on see ülekaaluline jõmmkarakast mees, kes ajab rinna õieli ning hakkab õllepurk käes ja rõhitus suul inimõigustest jutlustama –, paistavad selle tagant populistide pikad kõrvad.

„Selle vaktsiiniga on nagu turvaseksiga,“ ütlevad tuttavad vallaline seksuaalselt aktiivne näitsik. „Kui vaktsiini ei ole, ära linna tule. Kui kummi pole, siis keppi ei saa. Lihtne! Mind ei huvita, et ei oska või pole mugav või et ei ole haigusi, küsimus on minu tervises. Mina ei taha mingit pagana viirust. Ei ühest ega teisest otsast.“

Samal ajal istun ühes lauas emaga, kes on siiralt veendunud,

et lapsepõlves saadud vaktsiinid on tema lapse tervise ja immuunsüsteemi tuksi keeranud ja tema noorem laps pole ühtegi vaktsiini saanud ega saa ka.

Taipan, et tõmbun vaistlikult tooli äärelle, nagu näeks samas lauas elus vapsikut. „Mina usun jumalasse ja suren siis, kui suren, oma immuunsusega,“ kuulub ta. Aga nagu usuhullu ja müügimehega, pole ka sellisega mõtet vaielda. „See kõik on äri, vaktsiiniäri, viirust pole olemas,“ suudab ta veel hüüda, kui tunnen, et pea kohe plahvatab.

Populistidel pole mune?

Mida teha, kui Eesti on vaktsineerimistempolt langenud Eu-

roopa mudaliigasse? Ja kogu ametlik kommunikatsioon meenutab lapsevanemat, kes üritab teismelisega läbi rääkida. Ta anub, palub, meelkitab. Et jumala eest mitte valimiste-eelsel ajal suhteid ära rikkuda, et pahur tiinekas ust lõplikult pauguga kinni ei lööks.

Vaktsineerituse tase on masedavalt madal, ent samas isikuvabadused vaktsineerimatu-tele on naaberriikidega võrreldes pöördvõrdeliselt võimsad. Te katsuge vaid siseneda Läti ilma vaktsineerimistöendi või värsket testi (sajaline reisikulu- ludele otsa).

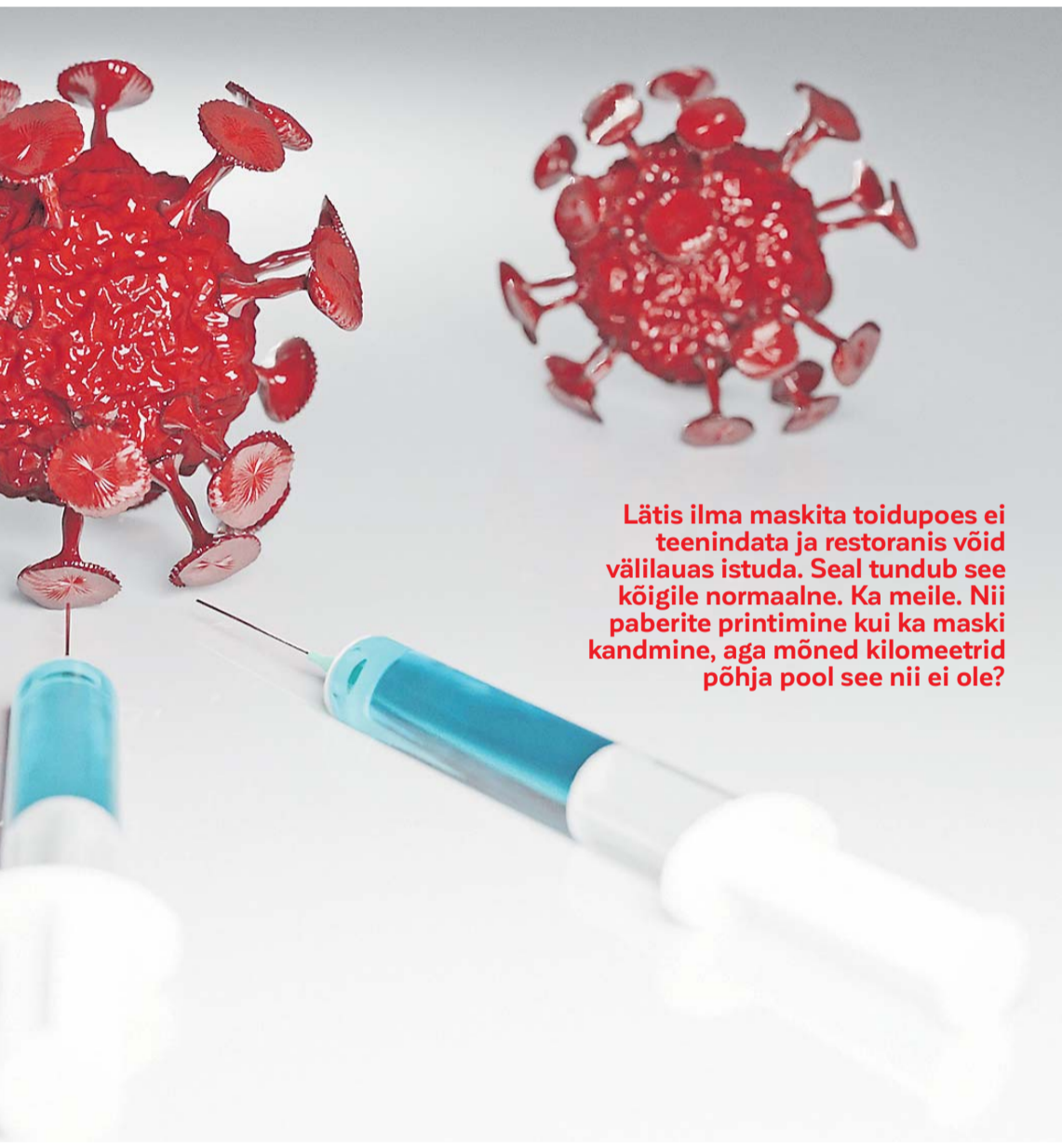
Ilma maskita seal toidupoes ei teenindata ja restoranis võid välilauas istuda. Seal tundub see kõigile normaalne. Ka meile. Nii paberite printimine kui ka maski kandmine, aga mõned kilomeetrid põhja pool see nii ei ole? Kuigi haigusnäitajad on neil madalamad?

Miks siis isa-poega Helmed pole suutnud kujundada selget sõnumit vaktsineerimise teemal, nagu nende populistidest iidolid mujal maailmas? Kui alguses astus Mart Helme viiruse tules oma hanerasvaga ravimise jutuga lahmakasse ämbrisse, siis pärast seda on seisukohad käinud nagu kellamees Lible kõrtsist tulles: vahel kraavis, vahel kraavi servas.

Seesama jõmmkarakas, õllepurk käes ja kõht õieli, aga ootab oma selget ja lihtsast sõnumit, mis paneks ta jalad selga võtma ja oma sutsaka kätte saama, mitte linnaväljakul lipuga vehkima ja ärkamisägeid loosungeid karjuma.

Pigem tuleb populistide suunast ootamatult paduliberaalset „roosat lõga“ isikuvabaduste teemal, nagu oleks tegu miski sotsiaaldemokraatliku erakonna, mitte jõulise rahvuskonservatiivse parteiga. Kas siis ei võiks kanda maha toetada ja öelda välja, et kui puudub suts, siis näita ust?

Ehk nagu ütles tubli vallaline: kui kummi pole, siis seksi ei saa. Kui vaktsineeritud pole, siis tuleb ka isikuvabaduste hüvedest nagu vaba liikumine linnas ja üritustel suu puhtaks pühkida.

Lätis ilma maskita toidupoes ei teenindata ja restoranis võid välilauas istuda. Seal tundub see kõigile normaalne. Ka meile. Nii paberite printimine kui ka maski kandmine, aga mõned kilomeetrid põhja pool see nii ei ole?

Pixabay

1000 korda. „Lõvikuningas“ ja „Ooperifantoom“ on praegu maailma kõige edukamad lavastused.

Muusikale esitatakse ka Eestis korduvalt ja minu meeletst on kõige populaarsem neist „Viuldaja katusel“, mis peaks endiselt ooperiteatri repertuaaris leiduma.

Kuid mõned väiksemad muusikalid ei pea tingimata maksma rohkem kui mõni teatri- või tantsumängu ning on kindlasti odavamad kui mõni külalislauljatega Wagneri ooper, mida mängitakse vaid paar korda.

Võimutsevad muusikalipõlvurid?

Nii väga kui ma ka ooperit ei armasta, ning Eestit on ju õnnistatud kahe ooperimajaga, jahmatab mind, et Vanemuises etendub kolm ooperit, kui ometi on

ooperipublik suhteliselt väike. Kuhu jäävad uued muusikalilavastused? Kas olemasolevad 40 aasta tagusesse olukorda, kui kavu koostasid muusikalipõlvurid?

Hea muusikalikunst vajab visionääridest teatrijuhte, direktoreid, muusikajuhte ja esinijaid, kes selle nimel võitlevad. Sellest ei tohiks mõelda kui mingist „teisejärgulisest“ teatrivormist! Kogu maailmas kasvab lugupidamine muusikalide vastu, kuid paraku on enamik lauljaid vabakutselised ning ei saa seega oma ameti eest suurte teatrimajade sees võidelda. Nad vajavad majasisest tuge, kes muusikalikunsti nimel häält teevad.

Teian paari dirigendist sõbra käest, et Bernsteini või Sondheimi muusikali on sama keeruline juhatada kui Puccini ooperit, nii et ma pole kunagi mõistnud seda, miks mõned dirigendid end

Eesti vajab uut muusikalide maja ning uued produktid peaksid olema ääretult teretunud! Ka olemasolevad teatrid peaksid uusi muusikale kavasid panema ning mitte vaid vanu lemmikuid kordama.

muusikalide juhatamiseks liiga heaks arvavad! Eestis töötamise jooksul kohtusin mitme teatrisakonna juhiga, kes muusikale sügavalt järeleanduvad ja seda ilma ühegi hea põhjuseta. Ja siis veel mõni näitleja, kes ise laulda ei oska, ent peab muusikale kuidagi alamaks kunstivormiks!

Mina olen teatri-, ooperi- ja muusikalilavastaja ning austan kõiki neid žanre. Ma teian, kui keeruline muusikali lavastamine on, ning austan neid artiste

tohtult. Mina leian, et Eesti vajab uut muusikalide maja ning uued produktid peaksid olema ääretult teretunud! Kuid samas leian ka, et olemasolevad teatrid peaksid uusi muusikale kavasid panema ning mitte vaid vanu lemmikuid kordama. Muusikalide ja imeliste Eesti vabakutseliste artistide areng võiks olla prioriteediks ja neile, kes seda arengut takistavad, sooviksin tsiteerida laulu „Biiti ei saa peatada“ („You Can't Stop the Beat“) muusikalist „Juukselakk“ („Hairspray“):

„Sest sa ei saa peatada ookeani voogu või Päikest taevas
Ja sina võid ju mõelda, kuid mina ei hooli

Ja kui sa mind tagasi püüad hoida
Sülgan sulle näkku ja ütlen: muusikale ei saa peatada!“

NÄDALA TIPUD

ELIS KUSMA
arvamustoimetaja

1 Vaktsineerimiskorraldajate suva

Kui seni on liiga madalat vaktsineerimistempot põhjendatud kas dooside nappuse või inimeste huvi puudumisega, siis pärast riigikontrolööri, omavalitsusjuhtide ja ettevõtjate sõnavõtte pole enam mingit kahtlust, et kaitsepookimine saanuks olla hoopis kiirem, kui valitsus olnuks nõudlikum ja ametkond valmis koostööks teiste asjaosalistega. Asjade edenemisest omasoodu kõneleb kasvõi kehtiva vaktsineerimiskava puudumine. Mis kasu on aga peaministri puhkuse järsust katkestamisest, kui sellele ei järgne seniste otsustajate väljajahetamist kasvõi valitsusremondini välja?

2 Pass ja mask

Kolmekohalised arvud värsked nakatunuid on pannud valitsust uusi piiranguid kehtestama: teatud piirarvust suuremate kogunemiste puhul peavad osalejad oma nakkusohutust tõestama koroonapassi abil ehk end vaktsineerima või testima. Mis sai aga lubadusest, et sügisest kehtivad piirangud üksnes mittevaktsineeritutele, kui ühissõidukites muutub mask kohustuslikuks kõigile? Ja kuidas erineb viiruse levik sealsest näiteks tiptunnil toidupoes?

3 Pildivarga suur plaan

Peeaaegu 300 000 isiku dokumendifoto lekkimine tekitab küsimuse, mis oli riiklikus andmebaasis tuhnija tegelik plaan: luua isiklik superandmebaas, väljastada võltsdokumente või midagi hoopis muud? Politsei sõnul jõuti kurjategijale jälile veel enne, kui ta kogutud andmeid kuidagi kasutada jõudis, ent usaldust kahjustas too juhtum kindlasti. Kuidas võiks välja näha kahju hüvitamine inimestele, kelle andmete turvalist hoiustamist ei suutnud riik tagada?

4 Kannatus viib sihile

Kelle ambitsiooni taha presidendikandidaadi leidmine tegelikult jäi, tuleb küsida pärast seda, kui Mailis Repsi asemel sai keskfraktsiooni juhiks Jaanus Karilaid. Aega raiskamata teatas Karilaid, et koalitsioonipartneril Reformierakonnal on mõned päevad, et välja tulla oma presidendikandidaadiga. Ei läinud kaua, kui kõikidele parlamendierakondadele esitati võimaliku riigipeana läbi kompamise akadeemik Tarmo Soomere. Viimane teatas oma valmisolekust teatavasti juba märtsis.

5 Ministri avalik saladus

Kultuuriminister Anneli Oti soovimatus öelda, kas ta on kaitsepoogetud, võib osutada poliitiliselt kasulikuks käiguks: avameelset vastust oleks valitsuskabinetist lihtsam välja arvata kui keerutatud, vaktsiiniskeptikute sümpaatiat (ja lähenevatel valimistel võib-olla ka nende häälte) väljateenimiseks piisab aga sellestki. Kas tõde selgub mõne suurrituse testimisjärjekorras? Kentsakas vaatepilt kultuuriministrilt, kes tõrgub kultuuriürituste toimumisele õlga alla panemast, tema koduerakonda ei häiri.

SEISUKOHT

Kas vaktsineerimine on vabatahtlik?

Kui esimene laadung koroonavaktsiini Eestisse jõudis, arvasin ma, et see on kindlasti vabatahtlik. Kui tunnen muret oma tervise pärast, siis lasen end vaktsineerida, aga kui ma seda vajalikuks ei pea, siis ei juhtu minuga ka midagi. Nagu teiste vaktsiinidega, on meil vaba voli otsustada, kas teha süst ära või mitte.

Jah, meil on siiaaani kõigil õigus otsustada, kas lasta end kaitsepookida või mitte. Kuid kui ma otsustan seda mitte teha, siis pean arvestama sellega, et mind ootab ees diskrimineerimine. Räägitakse ju, et kolmanda laine ajal jäävad asutused avatuks ainult neile, kellel on ette näidata digitoendi QR-koodikene. Ette võib tulla olukord, et mõnes töökohas esitatakse töötajale ultimaatum: kui tahad jätkata, siis pead vaktsineerima.

Mul tekibki küsimus, et kust otsast on siis vaktsiin vabatahtlik, kui minu tahet murtakse eluliselt oluliste vahenditega? Pean valima, kas vaktsineerin end või jään ilma näiteks töökohast ja püsivast sissetulekust. Kas vaktsineerin või pean leppima sellega, et uue laine ajal võin ainult kodus istuda. Ehk mul on ainult vabadus otsustada, kas tahan silmitsi seista negatiivsete tagajärgedega, mis kaasnevad, kui ennast ei kaitsepoogeti.

RETI JÕERAND

suvereporter

